

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών — Νέο ευρωπαϊκό θεματολόγιο καινοτομίας»

[COM(2022) 332 final]

(2023/C 100/13)

Εισηγητής: ο κ. **Maurizio MENSI**

Συνεισηγητής: ο κ. **Christophe LEFÈVRE**

Αίτηση γνωμοδότησης	Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 27.10.2022
Νομική βάση	Άρθρο 304 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης
Αρμόδιο τμήμα	Ενιαία αγορά, παραγωγή και κατανάλωση
Υιοθετήθηκε από το τμήμα	10.11.2022
Υιοθετήθηκε από την ολομέλεια	14.12.2022
Σύνοδος ολομέλειας αριθ.	574
Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας (υπέρ/κατά/αποχές)	177/0/0

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1. Η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή (ΕΟΚΕ) χαιρετίζει το ευρωπαϊκό θεματολόγιο καινοτομίας που προτείνει η Επιτροπή, συμμεριζόμενη ιδίως τον διττό στόχο για την προώθηση της ανταγωνιστικότητας της Ευρώπης σε συνδυασμό με την υγεία και την ευημερία των πολιτών της.

1.2. Η ΕΟΚΕ επικροτεί επίσης την έμφαση της Επιτροπής στην απαιτούμενη κάλυψη των υφιστάμενων κενών όσον αφορά τις επεκτεινόμενες επιχειρήσεις (scale-up) και τις επιχειρήσεις υπερπρηγμένης τεχνολογίας (deep tech) που είναι επί του παρόντος καταγεγραμμένες στην ΕΕ, σε σύγκριση με τρίτες χώρες στις οποίες οι αναπτυσσόμενες εταιρείες τεχνολογίας είναι πιο διαδεδομένες. Η ΕΟΚΕ προτείνει στην Επιτροπή να δώσει μεγαλύτερη έμφαση στον ρόλο, ειδικότερα, των επιχειρήσεων, των ΜΜΕ και των νεοφυών επιχειρήσεων, καθώς και των δικτύων καινοτομίας που καθοδηγεί με δική της πρωτοβουλία για την επίτευξη της πράσινης και της ψηφιακής μετάβασης.

1.3. Η ΕΟΚΕ επιδοκιμάζει τη δομή της πρότασης, η οποία διαρθρώνεται γύρω από πέντε εμβληματικές πρωτοβουλίες. Κρίνει επίσης αναγκαίο να προβλεφθούν εργαλεία για την επαλήθευση και την παρακολούθηση των επιτευχθέντων αποτελεσμάτων.

1.4. Η ΕΟΚΕ χαιρετίζει την πρόταση όσον αφορά τη σύσταση συμβουλευτικής ομάδας για την εκπόνηση κανονισμών φιλικών προς την καινοτομία στο πλαίσιο των δημόσιων υπηρεσιών, στον τομέα των δημόσιων υπηρεσιών και προτείνει να συμμετέχει σε αυτήν την ομάδα ένας εκπρόσωπος της ΕΟΚΕ ως πλήρες μέλος της.

1.5. Η ΕΟΚΕ τονίζει τη σημασία της χρηματοδότησης υποδομών πειραματισμού και δοκιμών προκειμένου να βοηθηθούν οι νεοφυείς επιχειρήσεις και να γεφυρωθεί το χάσμα μεταξύ εργαστηρίων και εμπορικών εφαρμογών. Εν προκειμένω, εκφράζει την ικανοποίησή της για την καθιέρωση της νέας έννοιας των «υποδομών δοκιμών και πειραματισμού» στο σχέδιο αναθεώρησης του γενικού κανονισμού απαλλαγής κατά κατηγορία για τις κρατικές ενισχύσεις (ΓΚΑΚ).

1.6. Η ΕΟΚΕ επικροτεί επίσης την πρωτοβουλία σχετικά με τις δημόσιες συμβάσεις. Σε αυτό το πλαίσιο, προτείνει να προβλεφθεί η συμμετοχή τουλάχιστον μίας νεοφυούς επιχείρησης μεταξύ των προσφορών για καινοτόμες δημόσιες συμβάσεις.

1.7. Η ΕΟΚΕ τονίζει τη σημασία της ύπαρξης ενός υγιούς καθεστώτος διανοητικής ιδιοκτησίας που θα εφαρμόζεται στις εφευρέσεις των νεοφυών επιχειρήσεων, με στόχο να προαχθεί η συνεχής ανάπτυξη της έρευνας.

1.8. Η ΕΟΚΕ καλεί την Επιτροπή να ενθαρρύνει τη διαπεριφερειακή διάσταση των επενδύσεων, με την από κοινού συμμετοχή λιγότερο και περισσότερο καινοτόμων περιφερειών.

1.9. Η ΕΟΚΕ τονίζει ότι η δημόσια στήριξη θα πρέπει επίσης να ωφελεί τα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και τα εργαστήρια καινοτομίας. Επ' αυτού, προτείνει στην Επιτροπή να χρησιμοποιήσει δοκιμαστικά ορισμένα ερευνητικά κέντρα και πανεπιστημιακά ιδρύματα με σκοπό την επιδίωξη καινοτόμων στόχων.

1.10. Η ΕΟΚΕ επιδοκιμάζει επίσης τη στήριξη της Επιτροπής προς τα κράτη μέλη για την ανάπτυξη διασυνοριακών έργων κοινού ευρωπαϊκού ενδιαφέροντος. Ως εκ τούτου, προτείνει, αφενός, να χρηματοδοτηθούν τόσο οι ερευνητικές δραστηριότητες όσο και η επαγγελματική εξέλιξη των ερευνητών και, αφετέρου, να προβλεφθεί η δυνατότητα περαιτέρω ανάπτυξης εκ μέρους των φορέων καινοτομίας των αποτελεσμάτων ερευνών που επωφελούνται από δημόσια στήριξη, ενδεχομένως μέσω της πλατφόρμας «Innospace».

1.11. Η ΕΟΚΕ χαιρετίζει την έκδοση εγγράφου καθοδήγησης που έχει ως στόχο να βοηθηθούν οι ενδιαφερόμενες αρχές για την επιλογή του καταλληλότερου ευρωπαϊκού στρατηγικού προγράμματος και τονίζει τη σημασία της οριζόντιας εφαρμογής των στρατηγικών προγραμμάτων.

1.12. Η ΕΟΚΕ επικροτεί την ιδέα να εξεταστεί η δυνατότητα ευνοϊκότερης φορολογικής μεταχείρισης όσον αφορά τα δικαιώματα προαίρεσης μετοχών και φορολογικού καθεστώτος για τα ταλαντούχα άτομα που μετακινούνται διασυνοριακά. Καλεί την Επιτροπή να συντονίσει τις εθνικές πρωτοβουλίες που αποσκοπούν στην καλλιέργεια ταλέντων.

1.13. Η ΕΟΚΕ επικροτεί την πρόθεση της Επιτροπής, αφενός, να αναπτύξει πιο αξιόπιστα και συγκρίσιμα σύνολα βάσεων δεδομένων και κοινή ταξινόμια δεδομένων που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για τη διαμόρφωση πολιτικών σε όλα τα επίπεδα και, αφετέρου, να διαδώσει τις βέλτιστες πρακτικές με διαρθρωμένο τρόπο μέσω του φόρουμ του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Καινοτομίας.

1.14. Η ΕΟΚΕ επικροτεί επίσης την πρόθεση της Επιτροπής να προωθήσει την ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών και να δημοσιεύσει κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τον τρόπο χρήσης τους από τις κυβερνήσεις, με στόχο την αντιμετώπιση του ρυθμιστικού κατακερματισμού μεταξύ των κρατών μελών.

2. Γενικό πλαίσιο

2.1. Το νέο ευρωπαϊκό θεματολόγιο καινοτομίας έχει ως στόχο να θέσει την Ευρώπη στην πρώτη γραμμή του νέου κύματος καινοτομίας στον τομέα της υπερπροηγμένης τεχνολογίας και των νεοφυών επιχειρήσεων, μέσω των ακόλουθων πρωτοβουλιών:

- βελτίωση της πρόσβασης στη χρηματοδότηση για τις ευρωπαϊκές νεοφυείς και επεκτεινόμενες επιχειρήσεις,
- βελτίωση των συνθηκών προκειμένου να δοθεί στους φορείς καινοτομίας η δυνατότητα να δοκιμάζουν νέες ιδέες μέσω ρυθμιστικών δοκιμαστηρίων,
- συμβολή στη δημιουργία «περιφερειακών κέντρων καινοτομίας», ακόμη και στις υστερούσες περιφέρειες,
- προσέλκυση και διατήρηση ταλαντούχων ατόμων στην Ευρώπη,
- βελτίωση του πλαισίου πολιτικής μέσω αποσαφήνισης της ορολογίας, των δεικτών και των συνόλων δεδομένων, καθώς και μέσω στήριξης της πολιτικής των κρατών μελών.

2.2. Το νέο ευρωπαϊκό θεματολόγιο καινοτομίας περιλαμβάνει 25 ειδικές δράσεις που ομαδοποιούνται σε πέντε εμβληματικές πρωτοβουλίες:

- η χρηματοδότηση των επεκτεινόμενων επιχειρήσεων θα τονώσει τις επενδύσεις από θεσμικούς και άλλους ιδιώτες επενδυτές,
- η προώθηση της καινοτομίας μέσω χώρων πειραματισμού και δημόσιων συμβάσεων θα διευκολύνει την καινοτομία,
- η επιτάχυνση και η ενίσχυση της καινοτομίας στα ευρωπαϊκά οικοσυστήματα σε ολόκληρη την ΕΕ μέσω της αντιμετώπισης του χάσματος μεταξύ χωρών και περιφερειών θα στηρίξει τη δημιουργία και τη διασύνδεση περιφερειακών κέντρων καινοτομίας και θα βοηθήσει τα κράτη μέλη να διαθέσουν τουλάχιστον 10 δισεκατ. ευρώ στην περιφερειακή καινοτομία που συνδέεται με τις προτεραιότητες της ΕΕ,
- η προώθηση, η προσέλκυση και η διατήρηση ταλέντων στον τομέα της υπερπροηγμένης τεχνολογίας θα διασφαλίσει την ανάπτυξη και τη ροή απαραίτητων ταλέντων στον τομέα της υπερπροηγμένης τεχνολογίας εντός της ΕΕ,
- η βελτίωση των εργαλείων χάραξης πολιτικής θα είναι ζωτικής σημασίας για την ανάπτυξη και τη χρήση αξιόπιστων και συγκρίσιμων συνόλων δεδομένων και κοινών ορισμών (νεοφυείς επιχειρήσεις, επεκτεινόμενες επιχειρήσεις) που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για τη διαμόρφωση πολιτικών σε όλα τα επίπεδα ανά την ΕΕ.

3. Γενικές παρατηρήσεις

3.1. Η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή (ΕΟΚΕ) χαιρετίζει το ευρωπαϊκό θεματολόγιο καινοτομίας που εκπόνησε η Επιτροπή και, ειδικότερα, τον διττό στόχο της προώθησης, αφενός, της ανταγωνιστικότητας της Ευρώπης και, αφετέρου, της ευημερίας των Ευρωπαίων πολιτών.

3.2. Σε αυτό το πλαίσιο, η ΕΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της για το γεγονός ότι το σχέδιο της Επιτροπής βασίζεται στον γενικό στόχο γεφύρωσης του επίμονου χάσματος καινοτομίας μεταξύ των κρατών μελών και εντός των ευρωπαϊκών περιφερειών, το οποίο θα μπορούσε να παρεμποδίσει την κοινωνική και οικονομική συνοχή.

3.3. Η ΕΟΚΕ είναι της γνώμης ότι το ψηφιακό μέρισμα θα πρέπει να είναι διαθέσιμο σε όλους τους Ευρωπαίους πολίτες ανεξάρτητα από τον τόπο κατοικίας τους. Η ψηφιακή επανάσταση αναμένεται να καλύψει τα επίμονα κενά, τα οποία ανέκυψαν κατά τη διάρκεια της βιομηχανικής επανάστασης και επιτάχθηκαν σε ορισμένα κράτη μέλη που προσχώρησαν στην ΕΕ μετά την πτώση του Σιδηρού Παραπετάσματος.

3.4. Το στοιχείο αυτό αποκτά ακόμη μεγαλύτερη σημασία επί του παρόντος, δεδομένου ότι το σύνολο των κρατών μελών και των περιφερειών της ΕΕ πρέπει να διαθέτουν ανεξαρτησία έναντι τρίτων χωρών οι οποίες, όπως καταδεικνύει ο πόλεμος στην Ουκρανία, η συνεχιζόμενη ενεργειακή κρίση και η έλλειψη μικροκυκλωμάτων, δεν είναι πάντοτε αξιόπιστες και, εν πάση περιπτώσει, δεν ευθυγραμμίζονται με τις θεμελιώδεις ευρωπαϊκές αξίες.

3.5. Η ΕΟΚΕ επικροτεί επίσης την έμφαση της Επιτροπής στην απαιτούμενη κάλυψη των υφιστάμενων κενών όσον αφορά τις επεκτεινόμενες επιχειρήσεις (scale-up) και τις επιχειρήσεις υπερπροηγμένης τεχνολογίας (deep tech), σε σύγκριση με τρίτες χώρες στις οποίες οι αναπτυσσόμενες εταιρείες τεχνολογίας είναι πιο διαδεδομένες. Προτείνει επίσης να δώσει η Επιτροπή μεγαλύτερη έμφαση στον ρόλο των επιχειρήσεων, των ΜΜΕ, των νεοφυών επιχειρήσεων και των δικτύων καινοτομίας που καθοδηγεί με δική της πρωτοβουλία για την επίτευξη της πράσινης και της ψηφιακής μετάβασης, προωθώντας την ανταγωνιστικότητά τους⁽¹⁾. Είναι επιπλέον σημαντικό να προαχθούν πρωτοβουλίες που ευνοούν τη μετατροπή των παραδοσιακών επιχειρήσεων σε καινοτόμες.

3.6. Κατά την άποψη της ΕΟΚΕ, μια βαθύτερη και πιο ομοιόμορφη ψηφιοποίηση θα μπορούσε να ενεργοποιήσει έναν ενάρετο κύκλο με τη βελτίωση της ευημερίας των πολιτών, την επίτευξη των στόχων βιωσιμότητας, την ενίσχυση της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής στην Ένωση και τη μείωση της βιομηχανικής και οικονομικής εξάρτησης από τρίτες χώρες που δεν συμμερίζονται τις ίδιες αξίες.

3.7. Για όλους τους λόγους που προαναφέρθηκαν, η ΕΟΚΕ επικροτεί και υποστηρίζει πλήρως την πρωτοβουλία της Επιτροπής όσον αφορά το περιεχόμενο.

3.8. Η ΕΟΚΕ επιδοκιμάζει επίσης τη δομή της πρωτοβουλίας, η οποία διαρθρώνεται γύρω από πέντε εμβληματικές πρωτοβουλίες. Επισημαίνεται ότι είναι σκόπιμο να προβλεφθούν εργαλεία για τη συνεχή επαλήθευση και παρακολούθηση των επιτευχθέντων αποτελεσμάτων, ενόψει του σχεδιασμού των αναγκαίων διορθωτικών παρεμβάσεων και βελτιώσεων, κατά περίπτωση.

3.9. Η ΕΟΚΕ χαιρετίζει την πρόταση όσον αφορά τη σύσταση συμβουλευτικής ομάδας για την εκπόνηση κανονισμών φιλικών προς την καινοτομία στο πλαίσιο των δημόσιων υπηρεσιών, στον τομέα των δημόσιων υπηρεσιών και συνιστά να συμμετέχει σε αυτήν την ομάδα ένας εκπρόσωπος της ΕΟΚΕ ως πλήρες μέλος της.

4. Εμβληματική πρωτοβουλία για τη χρηματοδότηση επεκτεινόμενων επιχειρήσεων υπερπροηγμένης τεχνολογίας

4.1. Η ΕΟΚΕ επικροτεί ανεπιφύλακτα όλα τα μέτρα που προτείνονται για τη μείωση του κόστους του νέου μετοχικού κεφαλαίου σε ολόκληρη την ΕΕ. Μεταξύ αυτών περιλαμβάνεται η δυνατότητα χρήσης των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας ως πρόσθετης ασφάλειας και η πρόταση νέας Πράξης για την εισαγωγή στο χρηματιστήριο που θα απλουστεύσει και θα διευκολύνει τόσο τις αρχικές όσο και τις διαρκείς απαιτήσεις που αφορούν την εισαγωγή στο χρηματιστήριο για ορισμένους τύπους εταιρειών, προκειμένου να μειωθεί το κόστος και να αυξηθεί η ασφάλεια δικαίου για τους εκδότες, με παράλληλη διασφάλιση της προστασίας των επενδυτών και της ακεραιότητας της αγοράς.

4.2. Η ΕΟΚΕ επισημαίνει ότι η Ευρώπη χρειάζεται ένα καθεστώς διανοητικής ιδιοκτησίας που να εξισορροπεί δεόντως την ανοικτή επιστήμη και τη διανοητική ιδιοκτησία. Εν προκειμένω, πολλές νεοφυείς επιχειρήσεις κατέχουν (ή χρησιμοποιούν) βασικά πρότυπα, δηλαδή τυποποιημένα διπλώματα ευρεσιτεχνίας ουσιώδους σημασίας (SEP). Θα ήταν σκόπιμο να αποφευχθεί η επιβολή υποχρεώσεων εκ του νόμου, τουλάχιστον στις ΜΜΕ, όσον αφορά τη διενέργεια ελέγχων ουσιώδους σημασίας επί συνόλων βασικών προτύπων (δηλαδή SEP) για τα οποία προτίθενται να αποκτήσουν άδεια εκμετάλλευσης. Μια τέτοια υποχρέωση ενδέχεται να αποβεί επιζήμια για την καινοτομία διότι μπορεί να παρατείνει τις διαπραγματεύσεις προκαλώντας διαφορές σε ένα στάδιο κατά το οποίο οι προοπτικές εσόδων από δραστηριότητες αδειοδότησης είναι ακόμη αβέβαιες.

⁽¹⁾ Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Κόμβοι ψηφιακής καινοτομίας και μικρομεσαίες επιχειρήσεις» (γνωμοδότηση πρωτοβουλίας) (ΕΕ C 75 της 28.2.2023, σ. 82).

4.3. Η ΕΟΚΕ επιδοκιμάζει την έμφαση στις γυναίκες και στη συλλογή δεδομένων σχετικά με τις γυναίκες και τις υποεκπροσωπούμενες ομάδες, με στόχο τη χάραξη στοχευμένων πολιτικών για τη γεφύρωση του χάσματος μεταξύ των φύλων και άλλων διαφορών που επηρεάζουν επίσης τις νεοφυείς επιχειρήσεις. Η προώθηση της απασχόλησης των γυναικών στον τομέα της καινοτομίας είναι καθοριστικής σημασίας για τη διασφάλιση της ευρωπαϊκής ανταγωνιστικότητας, ενώ η καθιέρωση ενός δείκτη για τη διάσταση του φύλου και τις υποεκπροσωπούμενες ομάδες αποτελεί χρήσιμο γνωστικό εργαλείο για την αντιμετώπιση του εν λόγω ζητήματος.

4.4. Η ΕΟΚΕ εφιστά την προσοχή στη σημασία που έχει η ανάληψη καινοτομιών επίσης εκ μέρους των ΜΜΕ και των επιχειρήσεων μεσαίας κεφαλαιοποίησης («MidCaps») για την επίτευξη της πράσινης και της ψηφιακής μετάβασης· ως εκ τούτου, θα ήταν σκόπιμο να συμπεριληφθούν στο θεματολόγιο μέτρα που μπορούν να τις βοηθήσουν προς τον σκοπό αυτόν και να προωθήσουν την ανταγωνιστικότητά τους. Γενικότερα, είναι σημαντικό να δημιουργηθεί ένα οικοσύστημα που θα παρέχει και στις παραδοσιακές επιχειρήσεις τη δυνατότητα να εξελιχθούν επίσης σε καινοτόμες.

4.5. Δεδομένου ότι, όπως επισημαίνει η Επιτροπή, τα τραπεζικά προϊόντα αποτελούν την κύρια πηγή χρηματοδότησης των επιχειρήσεων, η ΕΟΚΕ τονίζει τη σημασία των εγγυήσεων που χρηματοδοτούνται από δημόσια κεφάλαια και καλεί την Επιτροπή να εξετάσει το ενδεχόμενο να επαναλάβει σε αυτόν τον τομέα όσα προβλέπονται ήδη στα προσωρινά πλαίσια για την πανδημία COVID-19 και τον πόλεμο στην Ουκρανία. Σε αυτό το πλαίσιο, οι κρατικές εγγυήσεις ενδέχεται να προσελκύσουν μακροπρόθεσμους και λιγότερο πρόθυμους να αναλάβουν κινδύνους επενδυτές (όπως συνταξιοδοτικά ταμεία και κρατικά επενδυτικά ταμεία), η χρηματοδότηση των οποίων υποχρησιμοποιείται στην Ευρώπη.

4.6. Κατά την υλοποίηση αυτής της εμβληματικής πρωτοβουλίας, η ΕΟΚΕ παροτρύνει την Επιτροπή να δώσει προτεραιότητα στα διασυνοριακά ερευνητικά εργαστήρια και στις νεοφυείς επιχειρήσεις-τεχνοβλαστούς διαφόρων πανεπιστημίων. Η ευρεία συνεργασία μεταξύ πανεπιστημίων μπορεί πράγματι να προωθήσει την καινοτομία με πρακτικές εφαρμογές, στο πλαίσιο μιας προσέγγισης από τη βάση προς την κορυφή η οποία φαίνεται καταλληλότερη για την τόνωση της δημιουργικότητας.

4.7. Η ΕΟΚΕ προτρέπει επίσης την Επιτροπή να επικεντρώσει τη στήριξη της ΕΕ σε μεμονωμένους τομείς (π.χ. στον τομέα των μικροκυκλωμάτων, των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας κ.λπ.), με στόχο να προαχθεί η εφαρμοσμένη έρευνα εκεί όπου είναι πραγματικά αναγκαία για την επίτευξη των στρατηγικών στόχων της ΕΕ.

4.8. Εκτός από τη μείωση του κόστους του μετοχικού κεφαλαίου και την εναρμόνιση των φορολογικών συστημάτων, η ΕΟΚΕ καλεί την Επιτροπή να εξετάσει το ενδεχόμενο θέσπισης ειδικής χρηματοδότησης της ΕΕ για τις επεκτεινόμενες επιχειρήσεις, με στόχο να υποστηριχθεί η ανάπτυξη ορισμένων στρατηγικών νεοφυών επιχειρήσεων. Κατ' αυτόν τον τρόπο υπάρχει επίσης περίπτωση να καταστούν λιγότερο ελκυστικές οι λεγόμενες «φονικές εξαγορές» ή η μεταφορά τους στο εξωτερικό, δεδομένου ότι οι ιδρυτές επιχειρήσεων θα μπορούσαν να στηρίξουν την ανάπτυξη των επιχειρήσεών τους αποφεύγοντας την πώληση ή τη μετεγκατάστασή τους.

4.9. Η ΕΟΚΕ παρακινεί την Επιτροπή να διερευνήσει τη δυνατότητα δημιουργίας μιας ευρωπαϊκής ψηφιακής αγοράς για τις νεοφυείς επιχειρήσεις, προκειμένου να είναι σε θέση να αλληλεπιδρούν με δυνητικούς επενδυτές από ολόκληρη την ΕΕ. Μια τέτοιου είδους αγορά θα μπορούσε να υπερνικήσει τις δυσκολίες με τις οποίες ενδέχεται να βρεθούν αντιμέτωπες οι νεοφυείς επιχειρήσεις, ιδίως σε μικρότερα κράτη μέλη, όσον αφορά την εξεύρεση τοπικών επενδυτών και την απόκτηση έγκαιρης πρόσβασης σε σημαντικά ταμειακά διαθέσιμα.

4.10. Η ΕΟΚΕ τονίζει τη σημασία των τεχνολογικών υποδομών για την επέκταση των τεχνολογιών των νεοφυών επιχειρήσεων υπερπροηγμένης τεχνολογίας. Κατά συνέπεια, η πρόσβαση αυτή θα πρέπει να προαχθεί και να διευκολυνθεί περισσότερο. Υποχρεώσεις ανοικτής και χωρίς διακρίσεις πρόσβασης θα μπορούσαν να επιβάλλονται σε υποδομές και δεδομένα που χρηματοδοτούνται από δημόσιους πόρους.

5. Εμβληματική πρωτοβουλία για την προώθηση της καινοτομίας στον τομέα της υπερπροηγμένης τεχνολογίας μέσω χώρων πειραματισμού και δημόσιων συμβάσεων

5.1. Η ΕΟΚΕ χαιρετίζει την έκδοση εγγράφου καθοδήγησης σχετικά με τα δοκιμαστήρια κανονιστικών ρυθμίσεων, τις κλίνες δοκιμών και τα ζωντανά εργαστήρια ως εργαλείο για την ενθάρρυνση του πειραματισμού στην ΕΕ, καθώς και για τη διάδοση βέλτιστων πρακτικών στα κράτη μέλη με στόχο την προαγωγή της εναρμόνισης.

5.2. Η ΕΟΚΕ επικροτεί επίσης τη θέσπιση, στο πλαίσιο των κρατικών ενισχύσεων για την έρευνα, την ανάπτυξη και την καινοτομία, ενός νέου κανόνα που θα επιτρέπει στα κράτη μέλη να χρηματοδοτούν περισσότερες υποδομές δοκιμών και πειραματισμού. Σε αυτό το πλαίσιο, η ΕΟΚΕ προτείνει τον καθορισμό ανώτατου ορίου για την επιλέξιμη εθνική δημόσια χρηματοδότηση, προκειμένου να αποτραπεί το ενδεχόμενο να θιγούν μικρότερα ή φτωχότερα κράτη μέλη ή, εναλλακτικά, να εξασφαλιστεί στοχευμένη και συμπληρωματική ευρωπαϊκή χρηματοδότηση για τα κράτη μέλη που δεν είναι σε θέση να ανταγωνιστούν στον αγώνα για τη χορήγηση κρατικών ενισχύσεων. Προτείνει επίσης την έκδοση ευρωπαϊκών κατευθυντήριων γραμμών για την εναρμόνιση των εθνικών ερμηνειών σε περιπτώσεις κατά τις οποίες ενδέχεται να αποκλίνουν.

5.3. Η ΕΟΚΕ τονίζει τη σημασία της χρηματοδότησης υποδομών πειραματισμού και δοκιμών προκειμένου να βοηθηθούν οι νεοφυείς επιχειρήσεις για την ενίσχυση των τεχνολογιών τους και να γεφυρωθεί το χάσμα μεταξύ εργαστηρίων και εμπορικών εφαρμογών. Εν προκειμένω, εκφράζει την ικανοποίησή της για την καθιέρωση της νέας έννοιας των «υποδομών δοκιμών και πειραματισμού» στο σχέδιο αναθεώρησης του γενικού κανονισμού απαλλαγής κατά κατηγορία για τις κρατικές ενισχύσεις (ΓΚΑΚ). Ειδικότερα, η έννοια των «υποδομών δοκιμών και πειραματισμού» (TEIS) θα πρέπει να διαφέρει από τις υποδομές που αποκαλούνται κοινώς «τεχνολογικές υποδομές» (Π). Σε αυτήν την περίπτωση, το στοιχείο διαφοροποίησης μπορεί να είναι η επικρατούσα οικονομική χρήση. Επιπλέον, θα πρέπει να εξισωθούν τα κατώτατα όρια κοινοποίησης σε 20 εκατ. ευρώ τόσο για το υποδομών δοκιμών και πειραματισμού TEIS όσο και για τις τεχνολογικές υποδομές και να προβλεφθεί ευνοϊκό καθεστώς για τις επιχειρήσεις που καλύπτουν τουλάχιστον 5 % του επενδυτικού κόστους σε υποδομές δοκιμών και πειραματισμού.

5.4. Η ΕΟΚΕ επικροτεί επίσης την πρωτοβουλία σχετικά με τις δημόσιες συμβάσεις. Σε αυτό το πλαίσιο, προτείνει να εξεταστεί η δυνατότητα θέσπισης μηχανισμού για τη διασφάλιση της συμμετοχής τουλάχιστον μίας νεοφυούς επιχείρησης στις πλέον καινοτόμες δημόσιες συμβάσεις.

5.5. Η ΕΟΚΕ τονίζει τη σημασία της ύπαρξης ενός ισχυρού καθεστώτος διανοητικής ιδιοκτησίας που θα εφαρμόζεται στις εφευρέσεις των νεοφυών επιχειρήσεων, με στόχο να προαχθεί η συνεχής ανάπτυξη της έρευνας. Σε περίπτωση που οι εμπορικοί εταίροι διεκδικούν την αποκλειστικότητα των επιστημονικών αποτελεσμάτων κατά τα πρώιμα στάδια (πράγμα το οποίο απαιτεί αποκλειστικότητα για τη στήριξη και τη συνεργασία με επιστημονικά εργαστήρια), υπάρχει κίνδυνος τα εν λόγω αποτελέσματα να μην αναπτυχθούν περαιτέρω από τα επιστημονικά εργαστήρια, εφόσον δεν παρουσιάζουν πλέον οικονομικό ενδιαφέρον.

6. Εμβληματική πρωτοβουλία για την επιτάχυνση και την ενίσχυση της καινοτομίας στα ευρωπαϊκά οικοσυστήματα καινοτομίας σε ολόκληρη την ΕΕ και την αντιμετώπιση του χάσματος καινοτομίας

6.1. Η ΕΟΚΕ καλεί την Επιτροπή να ενθαρρύνει τη διαπεριφερειακή διάσταση των επενδύσεων και χαιρετίζει ιδιαίτερα την προτεραιότητα που παρέχεται σε ορισμένα διαπεριφερειακά έργα καινοτομίας, τα οποία συνδέονται με τις βασικές προτεραιότητες της ΕΕ (όπως η βιωσιμότητα), με την από κοινού συμμετοχή λιγότερο και περισσότερο καινοτόμων περιφερειών.

6.2. Η ΕΟΚΕ επισημαίνει ότι η καινοτομία βασίζεται σε ολόκληρη την αλυσίδα της έρευνας και της ανάπτυξης, από την έρευνα με κινητήριο μοχλό την περιέργεια έως την εφαρμοσμένη έρευνα και ανάπτυξη, καθώς και στην εκπαίδευση και την κατάρτιση, και εξαρτάται από τις ικανότητες και τους πόρους που απαιτούνται για την υιοθέτηση καινοτομιών που διαμορφώνονται από τα πολιτικά, πολιτισμικά και κοινωνικοοικονομικά συστήματα. Επ' αυτού, η ΕΟΚΕ τονίζει ότι, προκειμένου να εφαρμοστούν διαρθρωτικές καινοτομίες και να αναπτυχθούν νέες ιδέες, η δημόσια στήριξη θα πρέπει επίσης να ωφελεί τα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, συμπεριλαμβανομένης της επαγγελματικής εκπαίδευσης (η οποία είναι κείρας σημασίας για την επιτάχυνση της καινοτομίας) και τα εργαστήρια καινοτομίας και όχι μόνο τα έργα που έχουν ήδη φτάσει στο στάδιο της εμπορίας. Σε αυτό το πλαίσιο, η Επιτροπή μπορεί να χρησιμοποιήσει δοκιμαστικά ορισμένα πανεπιστημιακά ιδρύματα για την επίτευξη αυτού του στόχου.

6.3. Η ΕΟΚΕ επιδοκιμάζει επίσης τη στήριξη της Επιτροπής προς τα κράτη μέλη για την ανάπτυξη σημαντικών διασυνοριακών έργων κοινού ευρωπαϊκού ενδιαφέροντος και τονίζει τη σημασία που έχει η ταυτόχρονη υποστήριξη και του σταδίου της έρευνας, δεδομένου ότι η καινοτομία αποτελεί τοπική διεργασία που θα πρέπει να υποστηριχθεί εξ αρχής με μια προσέγγιση από τη βάση προς την κορυφή, σύμφωνα με την τελική έκθεση με τίτλο «Το μέλλον της Ευρώπης» (προτάσεις αριθ. 12 και 35). Ως εκ τούτου, προτείνει να χρηματοδοτηθούν τόσο οι ερευνητικές δραστηριότητες όσο και η επαγγελματική εξέλιξη των ερευνητών. Θα πρέπει δε να υπάρχει δυνατότητα περαιτέρω ανάπτυξης εκ μέρους των φορέων καινοτομίας των αποτελεσμάτων ερευνών που επωφελούνται από δημόσια στήριξη, ενδεχομένως μέσω της πλατφόρμας «Innospace».

6.4. Η ΕΟΚΕ χαιρετίζει την έκδοση εγγράφου καθοδήγησης που έχει ως στόχο να βοηθηθούν οι ενδιαφερόμενες αρχές για την επιλογή του καταλληλότερου ευρωπαϊκού στρατηγικού προγράμματος. Τονίζει εξάλλου ότι είναι σημαντικό τα στρατηγικά προγράμματα να μην σχεδιάζονται με τη μορφή «στεγανών», αλλά να συνεκτιμάται η συμπληρωματικότητά τους και να επιδιώκεται, στο μέτρο του δυνατού, η οριζόντια εφαρμογή τους.

7. Εμβληματική πρωτοβουλία για την προώθηση, την προσέλκυση και τη διατήρηση ταλέντων στον τομέα της υπερπροηγμένης τεχνολογίας

7.1. Η ΕΟΚΕ χαιρετίζει την εν λόγω πρωτοβουλία που αποσκοπεί στην αύξηση των ευκαιριών και στην αντιστοίχιση μεταξύ εργοδοτών και ταλαντούχων ατόμων σε ολόκληρη την Ευρώπη.

7.2. Η ΕΟΚΕ επικροτεί ιδιαίτερα την ιδέα να διερευνηθεί η δυνατότητα ευνοϊκότερης φορολογικής μεταχείρισης όσον αφορά τα δικαιώματα προαίρεσης μετοχών στην ΕΕ.

7.3. Η ΕΟΚΕ παροτρύνει την Επιτροπή να συνεκτιμήσει τη φορολογική κατάσταση των ταλαντούχων ατόμων που μετακινούνται διασυνοριακά, προκειμένου να αποφευχθούν τυχόν εμπόδια στην ελεύθερη κυκλοφορία τους.

7.4. Η ΕΟΚΕ καλεί την Επιτροπή να συντονίσει τις εθνικές πρωτοβουλίες που αποσκοπούν στην καλλιέργεια ταλέντων.

8. Εμβληματική πρωτοβουλία για τη βελτίωση των εργαλείων χάραξης πολιτικής

8.1. Η ΕΟΚΕ επιδοκιμάζει την πρόθεση της Επιτροπής, αφενός, να αναπτύξει πιο αξιόπιστα και συγκρίσιμα σύνολα βάσεων δεδομένων και κοινή ταξινόμια δεδομένων και, αφετέρου, να διαδώσει τις βέλτιστες πρακτικές με διαρθρωμένο τρόπο μέσω του φόρουμ του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Καινοτομίας.

8.2. Η ΕΟΚΕ επικροτεί επίσης την πρόθεση της Επιτροπής να προωθήσει την ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών με στόχο να συλλέξει αξιόλογα παραδείγματα ρυθμιστικών δοκιμαστηρίων και ευέλικτων νομικών πλαισίων από ολόκληρη την ΕΕ και να δημοσιεύσει κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τον τρόπο χρήσης τους από τις κυβερνήσεις. Η ΕΟΚΕ ενθαρρύνει την Επιτροπή να χρησιμοποιήσει αυτά τα εργαλεία για την αντιμετώπιση του ρυθμιστικού κατακερματισμού και των διαφορών μεταξύ των κρατών μελών.

Βρυξέλλες, 14 Δεκεμβρίου 2022.

Η Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Christa SCHWENG
